

ОСНОВНІ ОСЕРЕДКИ ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Зінченко Л.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Відповідальність являє собою надзвичайно складне морально-етичне та водночас психічне утворення. З позицій етики це поняття може розглядатися як специфічна категорія, яка виступає важливою характеристикою особистості та її моральнісних принципів і переконань. Це поняття визначає внутрішню спрямованість людини на безумовне виконання нею сукупності моральнісних вимог, які висуває до неї суспільство.

У процесі аналізу феномена відповідальності необхідно надавати важливого значення чіткому визначенню основних осередків її походження та обставин, які сприяють її розвитку або ж, навпаки, пригнічують його. Адже, дійсно, залежно від осередків походження відповідальності виникають, існують і розвиваються її різні види та специфічні прояви. Осередки походження відповідальності можуть розглядатися у різних площинах. Однією з основних виступає площина осередків, які переважно системно і цілеспрямовано формують відповідальність особистості. Ними у першу чергу слід визнати такі, як навчання і виховання, соціалізація та особистісний розвиток людини, її життєвий досвід та суспільна практика тощо.

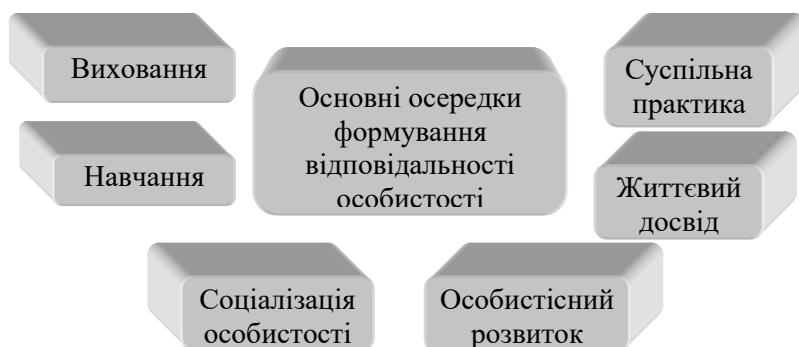

Рис. 1. Процесуальні осередки формування відповідальності

У процесі цілеспрямованої чи мимовільної дії цих чинників та їх впливу на людину вона спочатку сприймає їх як певні зовнішні чи внутрішні впливи, потім засвоює їх сенс як певних суспільних регуляторів взаємовідносин з людьми, осмислює необхідність формування власної відповідальності як однієї з передумов життєвого успіху, і врешті-решт людина глибоко усвідомлює цей сенс відповідальності й необхідність неухильного дотримання її вимог і трансформує відповідальність та її вимоги на імперативну норму взаємодії та спілкування з людьми, своєї діяльності, вчинків і поведінки.

Література:

1. Пономарьов О.С. Відповідальність як педагогічна категорія: навч.-метод. посіб. / О.С. Пономарьов, Н.В. Середа, М. К. Чеботарьов. – Харків: Вид-во Підручник НТУ «ХПІ», 2013. – 172 с.
2. Пономарьов О. С. Професійна відповідальність у спортивній педагогіці : навч. посіб. / О.С. Пономарьов, Л.В. Зінченко. – Харків: НТУ «ХПІ». Видавець О.А. Мірошніченко, 2019. – 200 с.